

7. správa Faunistickej komisie Slovenskej ornitologickej spoločnosti/BirdLife Slovensko

The 7th report of the Rarities Committee of the Slovak Ornithological Society/BirdLife Slovakia

Vladimír ŠRANK

Zoologická záhrada Bojnice, 972 01 Bojnice, Slovensko; vladimir.srank@gmail.com

In 2006 the Rarities Committee of the Slovak Ornithological Society/BirdLife Slovakia discussed in total 25 announcements from which 23 were accepted. In the category A (new species for Slovakia) were accepted 3 observations: Anser caerulescens, Hirundo daurica, Oenanthe deserti. In the category B (new nidificants for Slovakia) were accepted 1 observation: Tadorna tadorna. In the category C (any occurrence and nesting of the species must be reported) were accepted 17 observations of the following species: Arenaria interpres (2 observations), Buteo rufinus, Calidris alba, Calidris canutus, Circus macrourus, Cygnus cygnus, Emberiza hortulana, Gyps fulvus (3 observations), Haematopus ostralegus, Limosa lapponica, Melanitta nigra, Pluvialis squatarola, Somateria mollissima (2 observations). In the category D (any nesting of the species must be reported) were accepted nest occurrence of Larus canus and Larus melanocephalus.

Úvod

Faunistická komisia (FK) ako odborná komisia Slovenskej ornitologickej spoločnosti/BirdLife Slovensko doteraz publikovala 6 správ (Trnka 1994, 1996, Karaska 1999, 2000, 2005 a Šrank 2006). V tomto príspevku sú uvedené výsledky jej práce za r. 2006. FK aj v tomto roku pracovala v zložení: V. Šrank – predseda, Š. Danko, S. Harvančík, D. Karaska, A. Krištín, J. Topercer, A. Trnka – členovia.

Spolu bolo prejednaných 25 hlásení. Z nich sa 23 akceptovalo. Neakceptovalo sa 1 hlásenie – výskyt *Phylloscopus borealis*. Pozorovanie *Larus cachinnans/michaellis* (FK 19/2006) je ešte konzultované v zahraničí. Prehľad akceptovaných pozorovaní v poradí: druh (poddruh); lokalita (aj kvadrát Databanky fauny Slovenska); dátum; počet kusov, prípadne vek a pohlavie; pozorovateľ, miesto bydliska; číslo rozhodnutia FK a odkaz na literatúru (ak už bol

údaj publikovaný alebo je v tlači) je rozdelený podľa obvyklých kritérií.

Akceptované hlásenia

Kategória A (nové druhy pre avifaunu Slovenska)

Anser caerulescens

Sabinov, Torysa (6992); 28. 11. 1999; 10 ex.; P. Krišovský, Sabinov; FK 25/2006.

Doterajšie pozorovania snežnice čiernokridlej na Slovensku neboli publikované a prehodnocované Faunistickou komisiou (Danko et al. 2002). Tento druh sa vyskytuje v Európe najmä na britských ostrovoch pomerne často. Sú to však prevažne jedince, ktoré unikli zo zajatia v ZOO alebo z poloprirodzených chovov. To sa pravdepodobne týka i tohto výskytu.

Hirundo daurica

Mikušovce, intravilán (6975); 13. 5. 2006; 1 ex.; M. Filípek, Mikušovce; FK 13/2006; (Filípek 2006).

Lastovička červenochrbtá je rozšírená v Stredomorí odkiaľ zaletuje aj do strednej Európy. Najbližšie k nášmu územiu hniezdi v severnom Taliansku a na Balkáne (Srbsko). Bola zaznamenaná i v okolitých krajinách: v Českej republike (Mandák & Hudeček 2005), Poľsku a Rakúsku. Pozorovanie z Mikušoviec je dokumentované fotografiou.

Oenanthe deserti

Považany (7372); 4. 11. 2005; 1 ex.; J. Kočí, Piešťany; FK 02/2006; (Kočí & Krištín 2006).

Hniezdny areál skaliarika púšťového sa rozprestiera od severozápadnej Afriky až po centrálnu Čínu. Najbližšie k nášmu územiu hniezdi v Tunisku. Zaletuje však náhodne do celej Európy. Dokonca bol pozorovaný aj v Nórsku, Švédsku a Fínsku (Lewington et al. 1991), zo susedných štátov v Maďarsku. Prvé pozorovanie z nášho územia je doložené videodokumentáciou.

Kategória B (nové hniezdiče avifauny Slovenska)

Tadorna tadorna

Gajary, Za Velkým (7567); 27. 6. 2006; 11 ex. (pár a mláďatá); D. Prokop, J. Svetlík, Bratislava; FK 16/2006; (Prokop & Svetlík 2006).

Prvé dokázané hniezdenie tohto druhu na Slovensku je dostatočne zdokumentované farebnými fotografiami. Toto hniezdenie korešponduje s expanziou druhu do strednej Európy a nidifikáciou v okolitých krajinách (Rakúsko, Maďarsko a južné Čechy, Morava – Danko et al. 2002, Škorpíková 2006).

Kategória C (druhy, pri ktorých posudzovaniu podlieha každý údaj o pozorovaní a hniezdení)

Arenaria interpres

Trenčín, Váh (7174); 20.–22. 8. 2004; 1 ex.; Š. Benko, Trenčín; FK 07/2006. Čunovo,

Hrušovská zdrž (7969); 11. 8. 2003; 1 ex.; Š. Benko, Trenčín; FK 08/2006.

Na našom území je pravidelným i keď nehojným transmigrantom.

Buteo rufinus

Suchá Hora, Výr (6684); 4. 7. 2006; 2 ex. (pár); D. Karaska, Oravský Podzámok; FK 24/2006.

V strednej Európe expandujúci druh. Do konca r. 2006 bolo na Slovensku zaznamenaných 26 pozorovaní (Danko et al. 2002, Karaska 2003).

Calidris alba

Čunovo, Hrušovská zdrž (7969); 18. 8. 2004; 4 ex.; Š. Benko, Trenčín; FK 05/2006.

V malých počtoch transmigruje cez naše územie. Najčastejšie bol zistený na východnom Slovensku (Danko et al. 2002).

Calidris canutus

Trenčín, Váh (7174); 22. – 24. 8. 2004; 1 ex.; Š. Benko, Trenčín; FK 04/2006.

Pobrežník hrdzavý tiahne viac morským pobrežím. Preto sú jeho pozorovania u nás vzácne.

Circus macrourus

Rakoľuby (7273); 20. 9. 2003; 1 ex.; Š. Benko, Trenčín; FK 21/2006.

Pozorovanie je doložené farebnou fotografiou. Druh u nás patrí k vzácnym a nepravidelným migrantom.

Cygnus cygnus

Kočovce, štrkovisko (7273); 3. 2. 2002; 7 ex.; Š. Benko, Trenčín; FK 12/2006.

Labuť spevavá je na Slovensku pravidelným migrantom a zimujúcim druhom.

Emberiza hortulana

Pruské – Podvažie, agrocnéza (6975); 30. 4. 2002; 1 ex.; M. Filípek, Mikušovce; FK 15/2006.

Strnádka záhradná patrí na Slovensku k najvzácnejším druhom hniezdiacich spevavcov. Naším územím tento druh tiahne na poľské a škandinávské lokality (Danko et al. 2002).

Dátum tohto pozorovania naznačuje, že mohlo ísť o migrujúci exemplár ale aj o hniezdiaceho samca.

Gyps fulvus

Valaská Dubová, Sokol (6881); 29. 5. 2006; 1 ex.; J. Chavko, Bratislava; FK 03/2006. Dražovce, okraj lesa (7674); 10. 6. 2006; 1 ex.; T. Babó, Nitra; FK 17/2006. Vitanová, Bučinka (6684); 18. 6. 2006; 1 ex.; J. Pavelek, Vitanová; FK 23/2006.

Sup bielohlavý zaletuje na Slovensko zriedkavo. Rok 2006 bol však mimoriadny výskytom viacerých jedincov.

Haematopus ostralegus

Čunovo, Hrušovská zdrž (7969); 13.–16. 9. 2004; 1 ex.; Š. Benko, Trenčín; FK 11/2006.

Lastúrníčiark strakatý je na Slovensku zriedkavý zatúlanec.

Limosa lapponica

Čunovo, Hrušovská zdrž (7969); 8. 10. 2004; 1 ex.; Š. Benko, Trenčín; FK 09/2006.

Brehár hrdzavý je na našom území vzácnym transmigrantom.

Melanitta nigra

Kočovce, štrkovisko (7273); 4.–18. 11. 2004; 1 ex.; Š. Benko, Trenčín; FK 10/2006.

Turpan čierny je na Slovensku vzácnym migrant a zimný hosť.

Pluvialis squatarola

Čunovo, Hrušovská zdrž (7969); 18. 8. 2004; 1 ex.; Š. Benko, Trenčín; FK 06/2006.

Kulík bledý je našim pravidelným transmigrantom.

Somateria mollissima

Nižná, rieka Orava pri čistiarni odpadových vôd (6683); 16. 12. 2005; 1 ex.; J. Kocian, Tvrdošín; FK 01/2006. Štefanov nad Oravou, Oravská priehrada (6683); 26. 12. 2005; 1 ex.; M. Demko, Oravská Lesná; FK 14/2006.

Pravdepodobne sa jedná o rovnakého jedinca (nedospelú samicu).

Kategória D (druhy, u ktorých posudzovaniu podlieha každý údaj o hniezdení)

Larus canus

Borčice, Dubnické štrkovisko (7074); máj – júl 2006; 1 pár; Š. Benko, Trenčín; FK 18/2006.

Dubnické štrkovisko je po Sĺňave a Oravskej priehrade 3. hniezdnou lokalitou tohto druhu u nás.

Larus melanocephalus

Borčice, Dubnické štrkovisko (7074); máj 2006; 1 pár; Š. Benko, Trenčín; FK 20/2006.

Dubnické štrkovisko je 4. hniezdnou lokalitou tohto druhu na Slovensku (Sĺňava, Hrušovská zdrž, Iňačovce).

Odporúčania pri hláseniach

Faunistická komisia opäť doporučuje všetkým pozorovateľom nosiť do terénu podľa možnosti digitálnu záznamovú techniku (fotoaparát, videokameru) na zdokumentovanie výskytu vzácných druhov. V r. 2006 fotografie a videozáznam umožnili členom komisie konzultovať v zahraničí a následne schváliť výskyt nových druhov pre Slovensko (*Hirundo daurica*, *Oenanthe deserti*). V prípade priaznivých okolností (dlhší čas výskytu druhu na jednom mieste, odchyt a pod.) sa odporúča privolať k pozorovaniu ďalších ornitológov.

Literatúra

- DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTÍN A. (eds.) 2002: Rozšírenie vtákov na Slovensku. — VEDA, Bratislava.
- FILÍPEK M. 2006: Prvý záznam lastovičky červenochrbtej (*Hirundo daurica*) na Slovensku. — *Tichodroma* **18**: 109–110.
- KARASKA D. 1999: 3. správa Slovenskej faunistickej komisie pre ornitológiu. — *Tichodroma* **11**: 245–248.
- KARASKA D. 2000: 4. správa Slovenskej faunistickej komisie pre ornitológiu. — *Tichodroma* **13**: 259–264.
- KARASKA D. 2005: 5. správa Slovenskej faunistickej komisie pre ornitológiu. — *Tichodroma* **17**: 117–122.

- KOČÍ J. & KRIŠTÍN A. 2006: Prvý záznam skalniarika púšťového (*Oenanthe deserti*) na Slovensku. — *Tichodroma* **18**: 57–58.
- LEWINGTON I., ALSTRÖM P. & COLSTON P. 1991: A Field Guide to the Rare Birds of Britain and Europe. — Harper Collins Publishers, St. Helier, Jersey.
- MANDÁK M. & HUDEČEK J. J. 2005: První pozorování vlaštovky skalní (*Hirundo daurica*) na území České republiky? — *Sylvia* **41**: 129–135.
- PROKOP D. & SVETLÍK J. 2006: Prvé zdokumentované hniezdenie húsky pestrej (*Tadorna tadorna*) na Slovensku. — *Tichodroma* **18**: 56–57.
- ŠKORPÍKOVÁ V. 2006: První prokázané hnízdní husice liščí (*Tadorna tadorna*) na Moravě. — *Crex* **26**: 13–16.
- ŠRANK V. 2006: 6. správa Slovenskej faunistickej komisie pre ornitológiu. — *Tichodroma* **18**: 145–147.
- TRNKA A. 1994: Správa Slovenskej faunistickej komisie pre ornitológiu. — *Tichodroma* **7**: 146–148.
- TRNKA A. 1996: 2. správa Slovenskej faunistickej komisie pre ornitológiu. — *Tichodroma* **9**: 202–205.

Došlo: 26. 7. 2007
Prijaté: 10. 10. 2007

Osmdesátník doc. RNDr. Karel Hudec, DrSc. ve vědě, sportu a kultuře

*Octogenarian doc. RNDr. Karel Hudec, DrSc.
in science, sport and culture*

Na konci listopadu 1954, tedy měsíc potom, co jsem nastoupil řádnou vědeckou aspiranturu v Laboratoři pro výzkum obratlovců ČSAV v Brně, požádal mě Ing. Dr. Jaroslav Pelikán, zástupce ředitele prof. Dr. J. Kratochvíla, abych uvolnil svůj stůl a sedl si jinam, že u toho stolu bude sedět nový pracovník RNDr. Karel Hudec. Pro mě to bylo naprosto neznámé jméno. Proto jsem byl natolik drzý, že jsem odmítl, a tak si on musel dočasně sednout v téže místnosti na méně výhodné místo, vedle RNDr. Františka Baláta, který již zde pracoval déle než rok (byl prvním vědeckým pracovníkem této nově vzniklé Laboratoře). O mém nekolegiálním činu se oslavenec dovídá teprve v tomto článku a snad proto byly naše vztahy od počátku dobré. Postupně jsem se dověděl, že absolvoval brněnskou přírodovědeckou fakultu v roce 1950, že se již při studiích zaměřoval hlavně na ornitologii, že pak nastoupil vojenskou presenční službu a před příchodem do Laboratoře byl rok pedagogem na gymnasiu v Pudlově u Ostravy. K prof. Kratochvílovi nastoupil na doporučení svého učitele, profesora Sergeje Hraběte. V Laboratoři

nás tehdy bylo jen devět zaměstnanců, včetně jedné úřednice a jednoho preparátora. Byli jsme všichni přibližně stejného stáří, největší rozdíl byl 7 let. Šťastnou náhodou mezi námi často sedával i entomolog Dr. Ing. Dalibor Povolný, který svou živostí a humorem působil jako tmelící element. A tak od samého počátku se člověk cítil spíše jako na studentských kolejkách, než jako na váženém vědeckém pracovišti.

Profesor Kratochvíl v tu dobu sám intenzivně pracoval na dokončení českého zoologického názvosloví a nás zapojil do výzkumu přírodních ohnisek nákaz, který byl organizován pražskými a bratislavskými kolegy. Interním programem Laboratoře bylo monografické zpracování hraboše polního (*Microtus arvalis*). Karel dostal za úkol rozebírat ptačí vývržky, které nashromáždil v převážné míře František Balát. Úkolem této dvojice, která se v průběhu dalšího roku rozrostla na čtveřici, protože byli přijati ještě Ing. Čestmír Folk a Ing. Jiří Havlín, bylo zhodnotit význam dravců a sov při regulaci početních stavů hraboše. Často jsme vyjížděli všichni do terénu, kde ve chvílích volna Karel